

nápoly, 1915, folio 47 táblázat és 13 térkép és grafikon). Részl. ismert. Abdul Latiftól. Pädag. Értesítő 1916, 10. sz. — *Az iskola és a nevelésügye 1916-ban* Kemény F.-tól (Népt. Lapja 1916:52. sz., nemzetközi áttekintéssel). — *Bosznia-Hercegovina népoktatásügye*, Benisch Arthurtól (Népt. Lapja 1916:16. sz.). — *Deutsche Kunstwerke in Siebenbürgen*. Von Dr. B. Daun (Voss. Ztg. okt. 8. mell.). — *Die Mittelschulen Ungarns nebst Kroatien-Slavonien im Schuljahre 1912/13*. Von Dr. Fr. Kemény (Zeitschrift f. d. Realschulwesen, 1916, 597—603. l.). — *Geistig-sittliche Verständigung und Annäherung*. Auch ein Beitrag zur Schulreform. Von Dir. Fr. Kemény (Zeitschr. f. d. Reform d. höheren Schulen, 1916, 1. sz.; 3—5. l. Ismert. Monatschrift f. päd. Reform 1916, 7—8. sz.). — *Konstantinápolyi levél*. Irta Avar Gyula (Népt. Lapja, 1917, 4. sz.). — *Nemzetközi dolgok*, írta Kenedi Géza (Az Ujság szept. 8.). — *Pedagógiai hangulatok Franciaországban*, K. F.-tól (Népt. Lapja 1916:16. sz.). — *Románia népoktatásügye*. A Körösi-Szabó-féle E. N. Enciklopédiája u. Népt. Lapja 1916:36. sz.). — *Ungarn als Vorbild für den Vergleich zur Abwendung des Konkurses*. Von Geh. Justizrat Freudenthal (Berl. Tgbl. dec. 16.).

c) *A Jogállam — németül* (Bp. H. máj. 14.). — *A Monarchia. Die Monarchie*. Szerk. Lukács György. A félhavonként magyar és német nyelven megjelenő folyóirat célja a kölcsönös megértés, elősegítése. (1. szám júl.) — *The Hungarian Review*. Angol havi folyóirat, mely Magyarország politikai, szociális, művészeti és közgazdasági életének a távolabbi külfölddel való megismertetését tűzte ki céljául. Fel. szerk. Dr. A. Krisztics. Kiadó Dempsey J. János (1. szám máj.). — *Ungarische Zukunft*. Német nyelvű havi folyóirat szerk. Kadossa Ede. Célja az, hogy a művelt külföldet a magyarországi közállapotokról, társadalmi, művelődési, irodalmi és művészeti viszonyokról szakszerűen, híven és őszintén tájékoztassa. A júl.-ban megj. 1. sz.-ban Eucken R. írt magvas sorokat a szerkesztőhöz.

Kemény Ferenc.

HAZAI LAPOKBÓL.

Debreceni Közlöny. Debrecen városának közigazgatási és közművelődési hetilapja 1917:33—35. füzetében a város 1916. évi állapotáról szóló polgármesteri jelentés keretében élénk képet nyújt az ottani iskolák és egyéb művelődési intézmények egy évi életéről is. A középiskolákban a növendékek száma tekintélyesen gyarapodott az előző évhez képest; a polgári iskolákban szintén. A népiskolai tanulók és a be nem írt tankötelesek összeírásából kitetszően a 6—11 évesek száma 10,811; ebből nem volt beírva 230 fiú, 286 leány, együtt 516, még pedig 121 a városban és 395 a külső területen. A 12—14 évesek közül különféle iskolákba be volt írva 2659, nem volt beírva sehova 295; ez a szám azonban aligha hiteles. A tankötelesek létszámából ma alig 476% nem tud írni és olvasni. Debrecenben a közművelődési ügyosztályt tanárból lett tanácsnok vezeti

(Csürös Ferenc); legújabbán a gazdaközönség középfokú iskoláját igyekszik megeremteni egy 7 osztályú, mezőgazdasági irányú polgáriskola alakjában.

Fővárosi Közlöny. Budapest székesfőváros hivatalos lapjának 1917:56. számában a fővárosi közoktatásügyi bizottság okt. 20. üléséről közölt tudósítás szerint ott vita tárgya volt a középiskolára képezített tanároknak polgáriskolában való alkalmazása. A felszólalásokból két mozzanat közérdekű. Egyik az, hogy Ember Károly biz. tag és Wildner Ödön tanácsnok egyértelmű megállapítása szerint «a polgárisk. képezítésűek sokkal jobban összeforrnak ezzel az iskolafajtával», «a magasabb kvalifikációjúaknak nem olyan tökéletes az egybeforrások az illető iskolafajtával». E megállapítás alapján aztán arról volt szó: miképen lehetne, pl. magasabb képezítési pótlékkal, a középiskolai képezítésűeket a polgáriskolával jobban «összeforrasztani». A másik nevezetes részlet pedig a bizottság egyik tagjának az a kérése, hogy készítse elő a tanácsnok azt a rendszert, amely szerint a tanítóságnak mindenik fokon egyaránt a legmagasabb elméleti és gyakorlati képzettsége legyen, tehát «az elemi iskolában is csupa magasabb képzettségű tanerő tanítson». — Ezeket a most nem először jelentkező gondolatokat sok oldalról érdemes megfontolni s ezek között bizonyára az a legfontosabb, hogy a sajátos rendeltetésű iskolafajban végzendő munka sajátos előkészületet követel; meg az a másik szempont, hogy az egyfajta iskolában vagy éppen egy testületben működők között készülség és javadalom tekintetében a lehetőségig teljes egyöntetűségnek kell lennie.

Irodalomtörténeti Közlemények. 1917:1. f. *Perényi József* közli Bolyai Farkasnak a kolozsvári r. kath. liceum kézirattárában megtalált tanári székfoglaló beszédét (Marosvásárhely, 1804 május 4) és akadémiai tervezetét. Ebben a tervezetben a leendő tudós társaságnak az is feladata, hogy hazánk népét megismerje: «milyen lelki s testi mineműségű, tehetségű», továbbá, hogy «a műveltségnek melyik grádicán áll s miért nem feljebb vagy alább?»

Keresztény Magvető. 1917. évi füzetekben *Kemény Gábor* újabb részletét közli. Rousseaura vonatkozó tanulmányainak e címen: Az «emberré» nevelés elve R. pedagógiájában; arra törekszik, hogy R. elveinek korszerűségét mutassa ki; «ma, a világháború dúlásai között lehetetlen nem éreznünk az emberi rangra való emelkedésnek kívánatos voltát».

Magyar Középiskola. 1917:1—8. sz. *Finály Gábor* a középiskola selejtező feladatáról szól; arra buzdít, hogy állítsanak össze az egyes iskolákról kimutatásokat arra nézve: az I. osztályba lépőknek hány százaléka jut el az érettségi vizsgálat sikeres letetéséig s az egy és a több tárgyból bukottaknak mi lett abban az intézetben a további sorsa. Ezeket a kimutatásokat a szülők tudomására kellene juttatni, de a tanároknak is meg kellene ezekből érteniök, hogy a törvény alapján a «magasabb, általános műveltségre» szükséges szellemi vagy erkölcsi készséggel nem bíró tanulókat a köznek hasznosabb helyre terelniök kötelező feladatok. *Huszi József* példákön mutatja meg, hogy a görög és latin írók olvasása közben milyen lehetőségek vannak az állampolgári nevelésre, mivel járulhat a